

Praktiska, metodologiska och emotionella utmaningar i fält

– mot ärligare diskurser om fältarbete inom kulturgeografi

Introduktion

Med sitt ursprung i upptäcksresandet har fältarbete alltid varit en viktig metod i kulturgeografis verktygslåda. Trots att det är långt ifrån alla geografer som har en fältarbete-komponent som en del av sin forskning, kan fältarbete ändå betraktas som en ”signaturpedagogik” och ett typiskt sätt att undervisa och utöva (”perform”) geografi. Med andra ord, att uppleva olika platser är en central approach inom kulturgeografi för att förstå olika platser (Fuller *et al.* 2006).

Fältarbete innebär ofta strapatser, problem och olika faror. Utöver problem, kan mötet mellan den lokala eller forskande befolkningen och forskare vara laddat med osäkerhet, missförståelse, och oro – känslor som inte bäddar för trygghet. Icke desto mindre ser många forskare sina fältarbeten som en övergångsrit och beskriver inte så ofta de problem – forskningsmässiga, logistiska, personliga – som kan förekomma under ett fältarbete. Trots att fältarbete är en viktig metod inom kulturgeografi, så saknas i stor utsträckning en metodologisk diskussion inom kulturgeografi om fältarbete. Det här gäller för kulturgeografi i stort och för svensk kulturgeografi i synnerhet. Exempelvis så finns det inte en nationell forskarkurs inom svensk kulturgeografi som behandlar fältarbete. För en

sådan kurs hänvisas doktorander oftast till forskarkurser inom antropologi som behandlar fältarbete som metodik.

I den här artikeln vill vi problematisera kring fältarbete som en del av (svensk) forskarutbildning inom kulturgeografi. Vi vill bl. a. lyfta fram några av de problem som uppstår under fältarbete och visa på åtgärder som doktorander och institutioner kan vidta för att hantera problemen. Syftet är inte på något sätt att avskräcka från fältarbete, utan att föra en ärlig diskussion om de problem som kan uppstå, så att geografiska institutioner och doktoranderna själva kan vara bättre förberedda inför framtida fältarbeten.

Som doktorander i kulturgeografi har vi tre gjort fältarbete för att samla in data och information till våra avhandlingar och den följande diskussionen baseras till viss del på våra erfarenheter. Vi har även skickat ut en enkät till alla nuvarande och före detta doktorander på vår institution – kulturgeografiska institutionen på Stockholms universitet (härefter SU KG). Totalt, skickade vi ut 22 enkäter. Utav de här 22 enkäterna, svarade 16 på enkla frågor angående hur mycket tid de tillbringade i fält, och av de här 16, svarade åtta i detalj om sina utmaningar i fält. Baserat på underlaget kan vi bara uttala oss med säkerhet om vår

egen, men vår erfarenhet säger dock att förhållandena är liknande på andra institutioner, och vi välkomnar givetvis en dialog om våra påståenden.

Det är viktigt att påpeka att ordet ”fält” används inom geografi inte bara i betydelsen fjärran platser med exotiska omgivningar och främmande kulturer. Man tenderar att associera fältarbete med sådana omständigheter eftersom de första geograferna var lika mycket resenären och upptäcktsresanden som geografer. Idag undersöker geografer så klart även städer och landskap i de länder eller regioner där de bor eller verkar. I denna artikel presenterar vi dock de speciella utmaningar som uppstår när en geograf reser i låg och medelinkomst länder. Vi valde detta fokus eftersom vi själva har erfarenhet från forskningsprojekt i Östafrika, Ukraina och Thailand.

Fältdiskurser

Fältutflykter är vanliga i kulturgeografiska utbildningsprogrammen i Sverige. Studenter uppmuntras att göra korta fältarbeten i Stockholm, inom Sverige och utomlands. Sådana utflykter värderas av läraren som en chans att skapa kognitiv och teknisk kunskap. Det har visats dock att affektivitet lärande också sker under fältutflykter, trots detta ger kursläraren denna aspekt inte tillräckligt med fokus (Chan Lai 2000). Exempelvis tar en artikel om fältkurser i afrikanska länder upp att studenterna kan bli känslomässigt överväldigande, men analysen tar endast upp hur fältarbete hjälper till att främja forskningskompetens hos studenterna (Robson 2002).

Det är intressant att notera att inom den västerländska geografiundervisning-

en innebär förberedelser för fältarbete – eller expedition/prospektering som det fortfarande kallas av den Britiska Kungliga Geografiska Sällskapet – mest praktiska aspekter såsom vad man ska ta med sig, färdigheter i första hjälpen, körförmågor, hur man handskas med hygien och förorenat vatten (RGS 2013; Martin – Ortega och Herman 2009; Desai och Potter 2006). När det gäller etik, handlar det vanligen om integritet, behandling av data och kulturell respekt för de personer som forskningen omfattar. Forskare ses som objudna gäster: de invaderar deltagares hem och i denna process finns det en inre kraftfullhet (Crapanzano 2010). Däremot utelämnar dessa reflektioner frågan om hur forskare själva påverkas av fältarbete och, som ett resultat, hur deras forskning påverkas av deras välbefinnande (RGS 2013; Heller *et al.* 2011; Martin – Ortega och Herman 2009; Mandel 2003).

Feministiska geografer skriver på ett autoetnografiskt sätt och delar med sig av episoder som visar de utmaningar de ställs inför på fältet; däremot tas frågor som rör hur de påverkas emotionellt välbefinnande sällan upp (cf. Kannen 2012; Mandel 2003; Frohlich 2002). Även i discipliner som antropologi där reflexivitet har använts länge, finns det fortfarande motstånd att beskriva hur fältarbetshändelserna har påverkat forskningsresultatet och, mest konkret, forskarnas uppfattning av den miljön de arbetade med (Cerwonka och Malkki 2007). Ändå upprepas det vetenskapliga idealen av “keeping the distance in order to function as a researcher” (Adenaike 1996: XXXIX) även om vissa forskare upplever depression eller känslomässigt engagemang när lokalbefolkning-

en delar med sig av sina tragedier och sin kamp mot fattigdom.

I denna artikel utgår vi från en feministisk geografisk metodologi och presenterar våra och våra kollegor upplevelser i fält genom att använda några citat för att illustrera vad fältmetodologi kan innebära. De nästa tre sektionerna presenterar tre teman som upprepades i enkätens svar: tiden i fälten, utmaningar på plats och utmaningar efter fältarbetet. Efter redogörelsen diskuteras och sammanställer vi resultaten utifrån ett kulturgeografiskt perspektiv och vi reflekterar om de aktuella utmaningar forskare står inför under fältarbete och hur de kan hanteras.

Tiden i fält: 6 månader = medium description?

Den första frågan från enkäten var hur mycket tid doktoranderna hade tillbringat i fältet? I Sverige, där många doktorander är äldre och har hunnit skaffa familjer, är fältbesökens längs inte alltid en lätt fråga, inte minst rent praktiskt. Det är också en metodologisk fråga. Vad vill kulturgeografer åstadkomma i fältet och hur mycket tid krävs det för att uppnå målen? I det här avseendet, uppstår en spänning mellan å ena sidan kulturgeografis tendens att överlämna den metodologiska diskussionen om fältarbete till antropologi där standard fältvistelsen fortfarande är ett år totalt, och å andra sidan kulturgeografins praxis att tillbringa kortare tid i fält.

Som framgår av Tabell 1, är den genomsnittliga tiden för SU KGs doktorander 25.4 veckor eller ca 6 månader. Den längste fältvistelsen var 56 veckor, och den minsta var tre veckor.

Tabell 1. Genomsnittlig tid i fält av doktorander vid Kulturgeografiska institutionen Stockholms universitet.

SU KG fältarbete

Genomsnittliga antal resor till fältet	3.75
Genomsnittlig totala fältvistelsen	25.4 veckor

Antropologerna hävdar att minst ett år är nödvändigt för att kunna beskriva sociala relationer i alla sina nyanser, för att uppnå *thick description* (Geertz 1973). Kulturgeografiskt fältarbete har ofta flera gemensamma mål med antropologiskt fältarbete – att fånga fenomenologiska moment och beskriva en verklighet bortom fästställda kategorier. Frågan är: måste kulturgeografi uppnå samma krav som inom antropologin i förhållande till *thick description*? Det är naturligtvis forskningsfråga som måste vara avgörande, men i många fall kan man tänka sig att svaret är nej. Etnografisk forskning är (grovt förenklat) mer förutsättningslöst induktiv till sin natur, dvs. empiri står i centrum och får bestämma forskningens riktning. Som Hammersley and Atkinson (2003: 160) säger ”it is frequently well into the process of inquiry that one discovers what the research is really about”. Emedan det finns ett induktivt, etnografiskt inslag kulturgeografisk forskning, menar vi att, allt annat lika, har kulturgeografisk forskning en tendens att vara mer abduktiv, dvs. man försöker hitta och förklara empirisk data som framstår som oväntad utifrån gällande teorier (Agar 2006). Agar (Ibid) menar att all etnografisk forskning egentligen är abduktiv, eftersom alla har förutfattade åsikter eller förväntningar på forsknings-

resultaten. Men vi skulle ändå skilja mellan ett forskningsupplägg som är förutsättningslös ("open-ended"), som traditionell etnografi, och ett datainsamlingsförfarande som är styrt från början utifrån tydliga konceptuella eller teoretiska ramar, dvs. en mer riktad abduktion där man inte maximerar *thick description*. Man kan så klart tillbringa hur mycket tid som helst i fält även med ett abduktivt forskningsupplägg, men, eftersom empiriskt material samlas inom snävare gränser i abduktiv forskning, öppnar ett sådant tillvägagångssätt för kortare fältvistelser. Vi saknar dock inom den kulturgeografiska metodologin en diskussion om hur man genomför riktat abduktivt fältarbete.

Utmaningar i fält

Trots att vi inte tillbringar ett år i fält, hinner vi stöta på många problem. Att många doktorander har logistiska problem, problem med bostad eller visum under fältvistelser är nog ingen överraskning. Många gör fältarbete i länder eller områden där viktiga samhällseliga tjänster och grundläggande infrastruktur inte fungerar – det är ofta just det som forskningen handlar om. Det är dock värt att betona att allt det praktiska är tidskrävande. I detta avseende, så en svarande:

Mycket i fältet är beroende av ens kontakter inom private och jobb-relaterade sociala nätverk. Mitt fältarbete var inget undantag. Svårigheten bestod också av att det var svårt att boka möten i förväg, särskilt på en plats där jag aldrig har varit. Den första månaden i fältet ägnades ofta åt att lära känna miljön och att fixa de praktiska frågorna.

Mer intressant (eller oroande) i sammanhanget var hur vanligt det var bland de svarande att de var tvungna att byta forskningsplanen pga. att datainsamlingen inte gick att genomföra enligt plan. Det beror delvis på att det kan ta mycket längre tid än förväntat att skaffa den information eller data man behöver. Exempelvis, så berättade samma doktorand som ovan:

Identiteten försvårade också datainsamling i fältet. Lokala tjänstemän var mer konservativa eller okunniga i förhållande till hur de skulle bemöta mig eller svara på min fråga, för inte nämna intervjuar med den lokala befolkningen, där folk var förvirrade om hur de skulle placera mig i förhållande till människor eller offentliga institutioner, utifrån deras perspektiv, har befogenheten att ställa frågor.

Det här kan beskrivas som ett problem med att få tillgång till data, och det är ett problem som i många fall lösas bara genom att man tar sig tid att förhandla till sig data och/eller skapa en personlig relation till (lokala) tjänstemän eller medlemmer i den grupp man vill intervjua. Det finns ett stort osäkerhetsmoment här, avseende möjligheten att få tillförlitlig information. Kuns har en rolig men skrämmande historia i detta avseende. Kuns anlätade en chaufför att ta honom till en avlägsen by, och chauffören parkerade sin bil utanför kontoret där intervjun ägde rum. Byns borgmästare och hans biträde skulle intervjua. Under intervjun avlägsnade sig biträdet under 15 minuter för att sedan komma tillbaka. Efter intervjun, kunde chauffören berätta att borgmästares biträde, klivit ut från kontoret och ringt ett mobilsamtal. Chauffören hörde inte hela sam-

talet, men han hörde tydligt biträde fråga sin okände interlokutör: ”... får jag berätta sanningen?” Självklart kan samtalet avsett något annat och inte haft något att göra med intervjun, men det ändå är att biträdet ringde till högre uppsatta tjänstemän i kommunen för att be om lov att intervjuas och ge korrekta svar.

Ett annat problem i fältet är språket. Det är inte alla forskare som behärskar det lokala språket. En svarande uttryckte sig så här:

Jag blev väldigt beroende av att ha hjälp av tolkar och då det aldrig gick att få tag i professionella tolkar blev det alltid svårt att få veta exakt vad och hur saker hade sagts på ett särskilt vetenskapligt sätt. Det tog lång tid innan man började förstå vad som pågick och då hade man egentligen bara skrapat på ytan.

Sammanfattningsvis är vikten av att få tillträde till en grupp eller lokala beslutfattare ytterligare en anledning till att antropologerna menar att man måste tillbringa ett år i fält. Det tar tid att smälta in, bli accepterad och kanske skaffa de nödvändiga språkfärdigheterna. Att kulturgeografer inte tillbringat ett år i fältet sätter den här frågan på sin spets och det är därför viktigt att det finns en praktisk diskussion inom kulturgeografen om hur sådana problem kan lösas.

Fältets utmaningar som vi tar hem

Fältarbete är inte avklarat när man kommer hem. Det gäller inte bara att gå igenom resultat och anteckningar och börja koda

dem, det innebär också att försöka komma in i kontors- och familjerutiner igen. Någon gång går det inte att göra det p.g.a. påfrestande upplevelser som man har sett, skrämmande händelser som har påverkat ens fältarbete eller rent av en sjukdom som har utvecklats under fältvistelse.

Efter sju veckor i Östafrika där hon bodde i byar utan el eller rinnande vatten, försökte Caretta att kasta sig in i den dagliga rutinen på en gång, men saknade energin. Samtidigt var det obehagligt att läsa igenom fältanteckningar eftersom de påminde henne av lokala omständigheten som var orelaterade till hennes forskning men som gick inte att undvika. Hälsoforskare har varnat för risken för att negativa känslor kommer tillbaka under datakodningsprocessen, eftersom kodningen innebär att forskaren återupplever intervjun, som kan vara ett känslomässigt laddat möte (Woodby *et al.* 2011).

Under vistelsen bodde Caretta vid en skola och bevittnade barn som kläddes av nakna och pryglades när de inte hade gjort sina läxor eller begått något fel. Även när hon inte tittade på det, kunde Caretta höra ljudet av käppen som skar genom luften, och slog någons kropp och barn som flämtade. Sådana bilder kan man inte radera från minnen. Det är ett klassiskt exempel av oplanerade omständigheter som påverkar forskares emotionella stabilitet och förhållande eller relation till de som hen undersöker.

Efter fältarbete kan forskare uppleva repatrieringsstress eller utbrändhet, men är själv inte bäst lämpad att bedöma sitt tillstånd. Det är därför debriefing med kollegor och handledare är avgörande (Howell 1990). Debriefing anses av största

vikt inom hälsoforskning, men finns inte inom kulturgeografi. När doktoranden träffar handledaren efter fältarbete, fokuserar mötet främst på resultaten från fältarbetet i förhållande till datainsamling. Det finns inga riktlinjer för hur en debriefing bör göras, men arbetsledare, som kanske inte har liknande erfarenheter som sina doktorander, bör göras medvetna om vikten av att reflektera över känslomässig stress som doktoranderna kan uppleva under och efter fältarbetet (Yuen 1990).

Man kan naturligtvis drabbas av sjukdom när man befinner sig i fält. Det betyder att man måste tänka på de mest vanliga sjukdomar man kan drabbas av och packa så många läkemedel som man kan. Vissa allvarliga sjukdomar kan man tyvärr inte bota själv, som följande citat beskriver:

Både min partner och senare även jag drabbades av malaria, men lyckligtvis fick vi hjälp av vänner i en närliggande stad. Denna resa, med mitt sjuka barns kräkningar och min partner som också var sjuk, att köra den långa vägen tillbaka till en närliggande stad där våra vänner bodde, var uppenbarligen ganska stressig.

Anpassning till en lägre eller annan levnadsstandard är en nödvändig förutsättning och kan kopplas till det historiska ursprunget av geografi som uppstod som en disciplin där fältarbete länge har betraktats som "male solo endeavor" (Fröhlich 2002: 50). Frågan uppkommer hur man ska lösa situationen om man vill ha sin familj med sig? Olika problem kan uppstå som tidigare citat visar.

Citaten beskriver svåra situationer som påverkade forskaren rent psykiskt eller

mentalt. Några händelser som doktorander berättar om var påtagligt farliga men som de själva uppger, var de oroade om sin avhandlings kvalitet och bestämde att ta riskerna trots detta.

Jag åkte tillbaka till fältet några dagar efter rebellerna tog huvudstaden, alltså i slutet av kriget, och åkte med ett FN-flyg eftersom det inte fanns några kommersiella flyg. Naturligtvis skulle jag ha varit besviken om institutionen hade förbjudit mig att åka ... För vad vore alternativet med tanke på mitt starka beroende av mina egna data för avhandling? Mitt sista fältarbete utfördes mer eller mindre i en "krigszon", med utgångsförbud, tonåriga soldater i trasor, massor av vapen runt och alla vita och medelklassen hade flytt landet, i det sammanhanget, som en vit kvinna kände jag mig som ett lätt mål. En särskild situation blev ganska farlig, men som tur är kom en del av lokalbefolkningen till min undsättning.

Däremot, försöker doktoranderna tonar ner sina svårigheter genom att säga att de "hade kul", hänvisar till att andra haft det ännu jobbigare i fält, och att de trots allt klarade sig till slut.

Ensamheten var tung och pga. personliga sociala utmaningar blev vissa fältarbeten mycket tunga rent mentalt och jag hade svårt att fokusera o jobba ordentligt, handlade då o då mer om överlevnad än att jobba. Vid ett tillfälle gjordes en miss i visumet vilket gjorde att jag på flygplatsen fick reda på att jag inte kunde komma hem och att jag fick sova på gatan med alla mina grejer och det var kanske inte höjdpunkten på vistelsen. Men det finns mycket skoj med fält också och jag ångrar inget

Doktorander tenderar att tona ner kontexten där de jobbar och rapporterar mest om datainsamling. Det är värt att notera att vi sällan hört talas om de skräckhistorier som framkom i enkätsvaren. Följaktligen, anser vi, att den manliga attityden att inte ta upp svårigheter, känslor eller jobbiga händelser som påverkade ens välbefinnande i fält och kan ifrågasätta ens studies validitet eller objektivitet är fortfarande stark inom vårt vetenskapliga område.

Inom samhällsvetenskap, är hälsoforskning det området som har ägnat mest uppmärksamhet åt forskares välbefinnande eftersom vissa ämnen kan vara känslomässigt krävande och traumatiska, som t.ex. att forska terminalpatienter, infertilitet och cancerpatienter (Woodby *et al* 2011; Wray *et al.* 2007). Därför är emotionell reflexivitet central inom hälsoforskning i kodningsprocessen av data för att förstå hur forskarens sinness tillstånd har påverkat forskningsresultat (Woodby *et al.* 2011). I detta sammanhang hänvisar hälsoforskare till egenvård: en rad olika tekniker och trick som forskare kan använda för att koppla bort från sin forskningsmiljö dvs. hobbyer, motion, läsning (Rager 2005).

Sådana reflektioner saknas ofta inom kulturgeografi vilket leder till att doktorander känner sig pressade att klara fältarbete även om fältarbetslängd och omständigheterna innebära omfattande svårigheter.

Under den andra halvårsfasen av mina doktorandstudier, kände jag ofta att jag har lätt för att bli trött. Men jag åkte ut i fält som planerat. Jag kände mig väldigt trött för det mesta och kunde bara ha tillräckligt med energi för att fokusera och arbeta under en halvdag, men jag kunde inte skjuta

upp fältarbete till en annan tid pga. finansiell oro och tidsbrist. Resultatet av det senaste fältarbetet blev säkerligen underminerat av mitt hälsotillstånd.

Brist på uppmärksamhet som detta ämne fått är oroande med tanke på att geografer ofta åker till avlägsna platser och olika kulturer. Som jämförelse kan nämnas att en stor undersökning av antropologer visat att Afrikanister var de som upplevt den högsta förekomsten av repatrieringsstress, kulturchock och ångeststörningar (Howell 1990).

Diskussion och slutsats

“A pervasive silence on the details of how fieldwork is done” (Howell 1990, 6)

Denna artikels syfte är att uppmana till diskussion om fältarbetets metodologi och utmaningar inom den svensk kulturgeografi. Genom enkätsvaren från våra KG SU kollegor kom vi fram till tre viktiga frågeställningar:

1. Hur avgör man hur mycket tid man tillbringar i fält (i jämförelse med antropologi)?
2. Finns det enskilda metodologikurser inom KG som en doktorand borde ta innan man åker iväg?
3. Hur påverkas doktorandens forskning av emotionella händelser och hälsotillstånd? Vilka rutiner borde utvecklas inom enskilda KG institutionerna för att stödja doktorander under sådana omständigheter?

Fältarbetets metodologi, logistiken och ron varierar mellan discipliner. Hur kulturgeografer lägger upp fältarbete har också ändrats mycket i jämförelsen med 70- och 80-talet, fast kulturgeografernas sätt att behandla fältarbete inte har hängt med. Därför är det viktigt att resonera kring dessa frågor.

Förutom de tre aspekter som framträdde utifrån våra enkätsvar, framgick det tydligt att det är en säkerhetsutmaning att forska i några delar av världen. Exempelvis kan man idag inte resa runt i Kenya eller Niger med samma frihet som för 15 år sedan. Stämningen har förändrats, säkerheten har försämrats och västlänningar har i vissa områden blivit en målgrupp. Forskaren kan inte per automatik känna sig säkra: de måste beakta alla risker som de kan stöta på och planera fältarbete i enlighet därmed. Följaktligen bör doktorander ha en reservplan fast om man inte kan genomföra resan som planerat, något som tyvärr sällan tas upp av handledare eller institution före utresan. Institutionerna efterfrågar nödkontakter inom familjen, ser till att gällande försäkringar finns, men låter själva doktoranderna bedöma om de ska vidta speciella försiktighetsåtgärder. Läget för västerländska kvinnliga forskare har i vissa länder aldrig varit idealt: de har fått vänja sig vid verbalt påhopp och sexuella hotfulla blickar från män. Situationen idag innebär dock att våld mot kvinnor systematiskt används som ett vapen inte bara i konflikter, utan i fredliga länder som Indien eller Papua New Guinea¹.

Idag är världen otroligt mycket mer sammankopplat än det var för några årtioden sedan. Även om möjligheterna finns att ta och hålla kontakter med doktoran-

der i fälten, händer det sällan att handledare och utnyttjade möjligheterna att ta kontakt under fältarbetena. Tanken att när man är i fält är man borta och försvinner för några månader finns kvar inom geografi sedan 70- och 80-talet. Distansen har i praktiken minskat tack vare kommunikation med billigare flyg, mejl och telefon men denna insikt har inte inkorporerats i disciplinens mentalitet än.

Rager (2005, 24) hävdar att “there is growing acceptance of emotion in qualitative research, suggesting that emotion is essential in this context” detta är inte dock självklart inom geografi. Det finns bara två verk inom geografi som uttryckligen hänvisar till emotionella välbefinnande under fältarbetet. Mandel (2003) berättar om hur frustration och brist på tålmod skapade negativa relationer med lokalbefolkningen i Benin och att hon för sent insåg att hon hade försummat att ta hand om sig själv. Hon fortsatte istället att arbeta i ett suboptimalt sinnestillstånd och samla vad som slutligen skulle visa sig vara onödiga data. Heller *et al.* (2011) presenterar en sammanställning av unga geografers dagböcker där de berättar om svårigheterna med lokalbefolkning, institutioner och sig själv i Kenya, Vietnam, Indien, Barbados och kanadensiska Nordväst territorier. Dessa texter ger oss två viktiga lärdomar: den första är att tålmod med sig själv och deltagarna är avgörande och, för det andra är att förmåga att kunna erkänna trötthet och inte kämpa emot det är en viktig copingstrategi.

Våra resultat baseras på en enkät genomförd på en institution, men vi vill ändå hävda att svensk kulturgeografi generellt saknar reflektion kring fältarbe-

te. Fokus ligger huvudsakligen på datainsamling, även om doktorander ofta menar att de saknar metodologiska verktyg för att uppnå sin forskning. Därutöver tenderar den emotionella dimensionen av fältarbete att tonas ner och inte delas med kollegorna. Rädslan är att en forskare inte kommer accepteras om hen berättar hur obehagliga händelser har påverkat och begränsat forskningen. Ytterligare en rädsla är att doktorandens forskning kan ifrågasättas som ovetenskaplig. Det är dags för en ärligare diskussion inom kulturgeografi om fältarbete, en diskussion som kan leda till en bättre arbetsmiljö, en förstärkt identitet inom disciplinen och självsäkrare och bättre utbildade doktorander.

Noter

1. <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/australiaandthepacific/papuanewguinea/10008611/US-academic-describes-gang-rape-in-Papua-New-Guinea.html>; <http://travelingwhilefemale.blogspot.se/2013/09/research-on-indian-responses-to-recent.html>

Referenser

- Adenaike, C. K., & Vansina, J. (1996). *In pursuit of history : fieldwork in Africa*. Portsmouth, N.H.: Heinemann.
- Agar, M. (2006). "An Ethnography By Any Other Name ...". *Forum: Qualitative Social Research Sozialforschung*, 7 (4).
- Cerwonka, A., and L. H. Malkki. (2007). *Improvising Theory : Process and Temporality in Ethnographic Fieldwork*. Chicago: University of Chicago Press.
- Chan Lai, K. (2000). Affective-focused learning geographical fieldwork. In Gerber, R. and Chuan G.K. eds. *Fieldwork in geography: reflections, perspectives and actions*. Kulwer Academic Publisher, Dordrecht. Pp. 145–170.
- Crapanzano, V. (2010) "At heart of the discipline": critical reflections on fieldwork. In Davies, James, and Dimitrina. Spencer. *Emotions in the Field : The Psychology and Anthropology of Fieldwork Experience*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, pp. 55–78.
- Desai, V., Potter, R. (2006). Doing Fieldwork in Developing Countries: Planning and Logistics. (2006) In *Doing Development Research* (pp. 14–24). United Kingdom: SAGE Publications, Ltd.
- Frohlich, E. S. (2002). "You brought your baby to base camp?" families and field sites. *The Great Lakes Geographer*, 9(1), 50–58
- Fuller, I. *et al.* (2006). International Perspectives on the Effectiveness of Geography Fieldwork for Learning. *Journal of Geography in Higher Education*, 30(1), 89–101. doi:10.1080/03098260500499667
- Geertz, Clifford. (1973). *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*. New York: Basic Books.
- Hammersley, M. and P., Atkinson. 2007 (1983). *Ethnography: Principles in Practice (Third Edition)*. New York: Routledge.
- Heller, E., J. Christensen, L. Long, C. A. Mackenzie, P. M. Osano, B. Ricker, E. Kagan, and S. Turner. (2011). Dear Diary: Early Career Geographers Collectively Reflect on Their Qualitative Field Research Experiences. *Journal of Geography in Higher Education* 35 (1): 67–83.
- Howell, N. (1990). *Surviving fieldwork : a report of the Advisory Panel on Health and Safety in Fieldwork*, American Anthropological Association. Washington, D.C.: American Anthropological Association.
- Kannen, V. (2012). Pregnant, privileged and PhDing: exploring embodiments in qualitative research. *Journal of Gender Studies*, 1–14. doi:10.1080/09589236.2012.745681
- Mandel, J. L. (2003). Negotiating Expectations in the Field: Gatekeepers, Research Fatigue and Cultural Biases. *Singapore Journal of Tropical Geography* 24 (2) (July): 198–210. doi:10.1111/1467-9493.00152.
- Martin-Ortega, O. Herman, J. (2009) There and back: surviving research in violent and diffi-

- cult situations. In Sriram, C. L. *et al.* (eds). *Surviving field research : working in violent and difficult situations*. Abingdon: Routledge.
- Rager, K. B. (2005). Self-care and the qualitative researcher: When collecting data can break your heart. *Educational Researcher*, 34(4), 23–27.
- Robson, E. (2002). “An unbelievable academic and personal experience”: issues around teaching undergraduate field courses in Africa. *Journal of Geography in Higher Education*, 26 (3), 327–344.
- Royal geographical society. (2013). Plan your own expedition. Retrieved online from www.rgs.org.
- Woodby, L. L., Williams, B. R., Wittich, A. R., & Burgio, K. L. (2011). Expanding the notion of researcher distress: The cumulative effects of coding. *Qualitative Health Research*, 21(6), 830–838.
- Wray, N., Markovic, M., & Manderson, L. (2007). “Researcher Saturation”: The Impact of Data Triangulation and Intensive-Research Practices on the Researcher and Qualitative Research Process. *Qualitative Health Research*, 17(10), 1392–1402.
- Yuen, H. K. (1990). Fieldwork students under stress. *The American Journal of occupational therapy*, 44(1), 80–81.

*

Vi vill hjärtligt tacka alla som har svarat på vår enkät!

Martina Angela Caretta, Brian Kuns och Natasha Webster är doktorander vid Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet.

Email: martina@humangeo.su.se

brian.kuns@humangeo.su.se

natasha.webster@humangeo.su.se